

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"א 4179-05-13 מי-רז יחסי ציבור ופרסום בע"מ ואח' נ' לוי ואח'

לפני כב' השופטת אסתר שטמר

המערערים: 1.מי-רז יחסי ציבור ופרסום בע"מ

2.ארז מי רז

ע"י ב"כ עו"ד אהוד חיים חגואל

נגד

1.דבורה לוי

2.איילת שימר

ע"י ב"כ עו"ד חולוד ראבי

3.פלונית

ע"י ב"כ עו"ד רותם ליכטנשטיין

פסק דין

1
2 1. ערעור על פסק דין של בית משפט השלום בכפר סבא בת"א 9903-04-10 שניתן ע"י כב'
3 השופט דורון חסדאי ביום 5.3.2013 ובו נתקבלה תביעה שהגישו המשיבות 1-2
4 ("המשיבות") בגין לשון הרע, והמערערים והמשיבה 3 חויבו בתשלום פיצויים.
5 הערעור מעלה לדיון את המתח המובנה שבין זכותו של אדם לשם טוב לבין חופש העיתונות
6 המייצג את הזכות לחופש ביטוי.

רקע

7
8
9 2. המערערים הם המקומון "ירוק בכפר" והעורך הראשי שלו. המשיבות היו בתקופה
10 הרלוונטית מורות בחטיבת הביניים "בר לב" בכפר סבא ("בית הספר"). התביעה הוגשה נגד
11 המערערים ונגד המשיבה 3, תלמידה בבית הספר (וקטינה) במועד הרלוונטי ("התלמידה").

12 הערעור נוגע לשני פרסומים שונים קשורים זה לזה:

הפרסום הראשון

13
14 הפרסום נעשה על ידי התלמידה בחודש מאי 2007, שאז פתחה דף פרופיל אישי באתר
15 האינטרנט "שוקס" על שם מנהל בית הספר מר נפתלי אסף ("המנהל"), וכתבה בשמו
16 דברים המתייחסים אליו ואל אחרים, לרבות המשיבות. כך נאמר באותו פרסום:

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"א 4179-05-13 מי-רז יחסי ציבור ופרסום בע"מ ואח' נ' לוי ואח'

1 "על עצמי
2 שלום תלמידים ותלמידות,
3 פתחתי אתר כפי שמכונה אצלכם "שוקס"
4 כדי לפקח עליכם מקרוב.
5 זוהי מתכונת חדשה, בקרוב לכל מורה
6 ומורה יהיה אתר כזה או אחר.
7 אנו שוקלים על לפתוח לסגנית בית הספר
8 אתר כזה או עוד אתר המכונה אצלכם
9 "בלוג"
10 אתרי ה"שינים" לא במתכונת, לבנתיים.
11
12 בתצפית קרובה מאוד,
13 נפתלי אסף.
14 וקצת עלי לסיום –
15
16 נפתלי & משתרלל מהצד עם דבי
17 ואיילת & בר לב בדס.
18 אוהב ים & מסיבות & בנות & לוב &
19 ריקודים בנשמהההה-
20 היפ הופ, ג'אז, מודרני, פלמנקו, ברייקדאנס,
21 סלסה, ריקודי רחוב, ועודדדד.
22
23 רוצה להכיר
24 הכרתי כבר מספיק.
25
26 דבי..
27 אהובתי..אני אוהב אותך
28 את החיים שלי, את האור בחיי!
29 מה אעשה בלילות בלעדדיך?
30
31 אליצור, אח שלי אתה הבנאדם
32 הכי חמוד בעולם. אני מת עלייך
33 פשוט!
34
35 גיל..גבר.. תהיה חזק, בקרוב
36 האישה הנכונה תגיעה!
37 אני אוהב אותך..מקווה
38 שנמשיך לשחק כדורסל עם
39 הבנות גם בעוד כמה שנים.
40
41 ורדה, היחסים בנינו הדרדרו..
42 אני מצטער, אני אנסה כל מה
43 שביכולתי לתקן זאת.
44
45 איילת.. הגיע הזמן לספר
46 לתלמידים שלפני כל שיעור
47 שלך אני עושים "לוב"..
48 אני מת עליך נמרה שלי.
49
50 טלילה אחות שלי..
51 אין עליך כפרה.
52 שנה הבאה אני צובע איתך את

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"א 4179-05-13 מי-רז יחסי ציבור ופרסום בע"מ ואח' נ' לוי ואח'

1 גם טענת המערערים בדבר "אמת בפרסום" נדחתה, כיוון שהמערערים היו מודעים לכך
2 שהדברים נכתבו באופן לא מבוקר על ידי תלמיד "סורר"; נקבע כי מצופה ממערכת עיתון
3 להיות "מבוגר אחראי" שאינו נאחז באמרות של קטינים; נקבע כי היה על המערערים
4 לפחות להפריד בין עצם פרסום הדברים באתר לבין אי נכונות האמור בהם; וכי לצורך
5 ההבחנה היה על המערערים להביא את תגובת האנשים המוזכרים בציטוט, לכל הפחות.

6 בית המשפט הדגיש כי אין בגוף הכתבה כל ציון מפורש כי אין אמת בהתנהגות המיוחסת
7 למשיבות, ולא נכון היה להשאיר עניין זה לשיקול דעתו של הקורא.

8 טענת המערערים כי הקוראים לא יכולים היו לדעת כי מדובר במשיבות נדחתה, ונקבע כי
9 מבחן המציאות הוכיח אחרת. המשיבות הציגו כתבה מעיתון אחר, "קול הכפר", שפורסמה
10 באותו יום, באותו נושא, שממנה הושמטו שמות המשיבות.

11 המערערים מצד אחד, והתלמידה מצד אחר, חויבו לשלם לכל אחת מהמשיבות פיצוי
12 בסכום של 12,500 ₪, ושכ"ט עו"ד בסכום של 5,000 ₪.

13 התלמידה לא ערערה על פסק הדין.

14

15

עיקר טענות המערערים

16 4. טענתם הראשונה של המערערים היא, כי התביעה לא עמדה בתנאי הפסיקה לפירוט של
17 מילות לשון הרע.

18 5. המערערים סבורים כי הפרסום אינו לשון הרע, כיוון שהעמדה שהובהרה בו יוצאת כנגד
19 הפרסום באינטרנט. בין היתר נטען כי האדם הסביר לא יכול היה לפרש את הפרסום ככזה
20 שעלול להשפיל את המשיבות או לפגוע במשרתן; כי הכתבה בכללותה, אף לשיטת בית
21 משפט קמא, מותירה את הקורא עם מסר ראוי לציבור; וכי בהתאם להלכה הפסוקה, אין
22 להטיל אחריות בלשון הרע על עניינים של סגנון וטעם.

23 6. למערערים עומדת הגנה של אמת בפרסום שכן בפרסום היה אינטרס ציבורי וכל הנאמר בו
24 אמת. נטען כי צילום המסך הובא מאתר האינטרנט ללא כל שינוי; כי המערערים לא נתנו
25 נופך של אמינות לדברי התלמידה אלא בקרו אותם; כי הקורא הסביר לא יכול היה לסבור
26 שצילום המסך בסמוך לכתבה מהווה אישור לכך שתוכן הדברים הוא אמת; כי הלכה
27 פסוקה היא שכאשר עסקינן בפרסום דברים שנאמרו, די לו למפרסם שיוכיח כי הדברים
28 אכן נאמרו; ולבסוף – כי פרשנות בית המשפט הופכת את ההגנה לאות מתה.

29

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"א 4179-05-13 מי-רז יחסי ציבור ופרסום בע"מ ואח' נ' לוי ואח'

7. המערערים טוענים גם להגנת תום הלב: הפרסום נועד לשם הגנה על עניין אישי כשר של המערערים, מנהל בית הספר והמשיבות עצמן; הפרסום נעשה כדי לגנות דברי לשון הרע שפורסמו קודם לכן; למערערים היתה חובה מוסרית וחברתית בפרסום הכתבה; הפרסום מהווה הבעת דעה על התנהגות המשיבות שעניין משמש נושא לחקירת משטרה; והמערערים לא ידעו ולא חייבים היו לדעת על הנסיבות שמהן משתמעת לשון הרע או התייחסותה למשיבות, והראיה לכך היא שהכתבה לא עסקה במשיבות ושמן המלא לא הוזכר בה.

8. כן נטען כי הפיצוי שנקבע למשיבות מופרז.

9
10
11

עיקר טענות המשיבות

9. המשיבות תמכו יתדותיהן בפסק הדין, וטענו כי הפרסום מהווה לשון הרע: התנהגות המערערים פגעה קשות בשמן הטוב ובמשלח ידן של המשיבות; ניתן היה להעביר מסר ציבורי של שימוש נאות באינטרנט ללא ציון שמות המשיבות, כפי שנהג המקומון האחר; ולבסוף – לא נעשה ניסיון מצד המערערים לקבל את תגובת המשיבות לכתבה.

10. הגנת אמת בפרסום אינה עומדת למערערים משום שבחרו לפרסם צילום מסך של האתר ללא צנזור שמות המשיבות; משום שאין אמת בפרסום; ומשום שנטל הוכחת ההגנה מוטל על המפרסם, והוא לא עמד בו.

11. עוד נטען כי לא עומדת למערערים הגנת תום הלב, ואף חלה חזקת העדר תום לב, כאמור בסעיף 16(ב) בחוק.

21
22
23

דיון והכרעה

12. ראשית לטענת המערערים שהמשיבות לא פירטו בתביעתן את המילים המהוות לשון הרע:

בסעיף 6 בכתב התביעה ציטטו המשיבות חלק מן הפרסום המהווה לשיטתן לשון הרע:

”נפתלי & משתרלל עם הצד עם דבי ואיילת”.
דבי..אהובתי..אני אוהב אותך את החיים שלי, את האור בלעדיי, מה אעשה
בלילות בלעדייך?
איילת.. הגיע הזמן לספר לתלמידים שלפני כל שיעור שלך אני עושים “לוב”...
אני מת עלייך נמרה שלי”.

הפרסום באינטרנט והכתבה צורפו לכתב התביעה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"א 4179-05-13 מי-רז יחסי ציבור ופרסום בע"מ ואח' נ' לוי ואח'

1 בסעיף 10 בכתב התביעה נכתב: "במסגרת הכתבה פרסמו הנתבעים 1, 2 תמונות פרסום
2 הבלוג שעל גביה מצוינים שמן של התובעות וחלק מהשקרים שהופיעו בפרסום הבלוג
3 לעיל" (ההדגשות הוספו – א"ש).

4 בכתבה אכן נכתב, בין השאר: "נפתלי & משתרלל מהצד עם דבי ואיילת..".

5 כלומר שהביטויים המולידים את עילת התביעה צוינו בכתב התביעה, ודין טענת המערערים
6 בעניין זה להידחות (רע"א 2291/12 מרדכי הלפרין נ' חיים איצקוביץ פסקה 6 (25.6.2012)).

7

8

9

בחירת לשון הרע בכתבה

10

13. סעיף 1 בחוק מגדיר מהו לשון הרע:

11

" לשון הרע היא דבר שפרסומו עלול –

12

(1) להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרה לשנאה, לבוז או ללעג
13 מצדם;

14

(2) לבזות אדם בשל מעשים, התנהגות או תכונות המיוחסים לו;

15

(3) לפגוע באדם במשרתו, אם משרה ציבורית ואם משרה אחרת,
16 בעסקו, במשלה ידו או במקצועו;

17

(4) לבזות אדם בשל גזעו, מוצאו, דתו, מקום מגוריו, גילו, מינו, נטייתו
18 המינית או מוגבלותו;

19

20

השאלה האם ביטוי מסוים מהווה לשון הרע היא שאלה פרשנית שבחינתה אובייקטיבית.

21

בע"א 751/10 פלוני נ' ד"ר אילנה דיין – אורבך (8.2.2012) ("עניין אילנה דיין") (בקשה

22

לדני"א 2121/12 התקבלה ביום 3.10.2012. טרם ניתן פסק דין) קבע בית המשפט:

23

"בבחינת קיומה של לשון הרע יש להבחין בין תחשיב התבטות המפרסם שבה נתפס הפרס

24

וסבעיני האדם הסביר. זהו מבחן אובייקטיבי, המעמיד עצמו על

25

האופן שבו האדם הרגיל היה מבין את הפרסום, ובענייננו – בדרך

26

שבה היה הצופה הסביר מבין אותו (עניין הרציקוביץ', בעמ' 567;

27

עניין אפל, בעמ' 617). על כן, לא הכוונה שמאחורי הפרסום היא

28

שתצביע על קיומה של לשון הרע, אלא המסר עימו היא מותירה את

29

הצופה.

30

...

31

כאשר פונה בית המשפט לבדוק האם פרסום מסוים כולל בחובו לשון

32

הרע עליו לבחון את הפרסום בכללותו. משמעות הפרסום נבחנת לא

33

רק על סמך המילים המדויקות שבהן השתמש המפרסם, אלא גם אל

34

מול הנסיבות החיצוניות הסובבות את הפרסום (ע"א 723/74 הוצאת

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"א 4179-05-13 מי-רז יחסי ציבור ופרסום בע"מ ואח' נ' לוי ואח'

1 עתון "הארץ" בע"מ נ' חברת החשמל לישראל בע"מ, פ"ד לא(2)
2 281, 300 (1977) (להלן: עניין ע"א חברת החשמל); ע"א 5653/98
3 פלוס נ' חלוץ, פ"ד נה(5) 865, 874-876 (2001) ראו גם: Damon v.
4 (Moore, 520 F.3d 98 105-06 (1st Cir. 2008)).

5 "המובן הטבעי והרגיל של המילים יימצא לעתים במובן
6 המילולי כפשוטו ולעתים במסקנות מבין השורות. אל המובן
7 הטבעי והרגיל של מילים אין להגיע תוך בידודן וניתוקן
8 מהקשרן אלא נהפוך הוא, יש לראותן על רקע הכללי בו הובאו
9 ובהקשר הדברים בו פורסמו" (ע"א חברת החשמל, בעמ' 300).
10

11
12 זאת ועוד, קיומה של לשון הרע נבחן במנותק משאלת אמיתות תוכן
13 הפרסום (עניין אפל, בעמ' 617). פרסום יכול שיהיה אמת לאמיתה,
14 ועדיין אם יש בו כדי להשפיל או לבזות – ייחשב הוא ללשון הרע.
15 בשל בזה, אין חשיבות כאמור גם למניע או לכוונה שעמדה מאחורי
16 הפרסום (עניין אפל, בעמ' 17; ע"א חברת החשמל, בעמ' 293,301-
17 300). ודוק – חוק איסור לשון הרע נועד להתמודד עם הפגיעה
18 שנגרמת לאדם כתוצאה מירידת מעמדו וערכו בעיני הבריות. אין הוא
19 נועד למנוע, להבדיל, פגיעה ברגשותיו של מי שרואה את עצמו פגע
20 מהפרסום (ראו עניין בכרי, בפס' 35 לפסק דינו של השופט דנציגר).
21 (שם, בפסקאות 84-83) (ההדגשות הוספו – א"ש).

22 14. בענייננו, צילום המסך של האתר ובו השורה "נפתלי & משתרלל מהצד עם דבי ואילת.."
23 הופיע הן בכותרת העיתון הן בגוף הכתבה, ואין מחלוקת כי ביטוי זה כשלעצמו מהווה
24 פרסום לשון הרע. אילו עמד לעצמו, ברורה היתה התוצאה.

25 ואולם, יש לבחון את הביטוי כחלק מההקשר הכללי שכן בחינת התמונה במלואה כפי
26 שנתגלתה בפני הקורא הכרחית (ע"א 10281/03 אריה (אריק) קורן נ' עמינדב (עמי) ארגוב
27 פסקה 15 (12.12.2006)).

28 בעמוד השער של המקומון, תחת צילום המסך מצוין בין היתר, כך: "השבוע עלה לאוויר
29 בלוג שלכאורה נכתב ע"י מנהל החטיבה...הבלוג הכיל את תמונתו ופרטים מזהים של
30 המנהל. רק ביום שני בצהריים לאחר שהוגשה תלונה רשמית במשטרה הורד הבלוג
31 מהאינטרנט. בבית הספר, ועד ההורים ומשרד החינוך רואים בחומר (הטעות במקור –
32 א"ש) את החופש הציני של חופש הביטוי הניתן באינטרנט".

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"א 4179-05-13 מי-רז יחסי ציבור ופרסום בע"מ ואח' נ' לוי ואח'

- 1 בגוף הכתבה חוזרת הכתבת על אותו מסר: "המקרה שארע השבוע בחטיבת "בר- לב"
2 מוכיח שוב שעידן האינטרנט מביא לפריצת גבולות. חוסר השליטה על התכנים, אי פיקוח
3 על חופש הביטוי והחוקים הלא ברורים של מה שמותר ואסור גורמים לגולשים רבים
4 "לאבד את הצפון"... הוגשה תלונה במטרה נגד התלמיד שאחראי על המעשה, אך אנו
5 שואלים – האם זה מה שישים סוף לחופש לכתוב ולפרסם באינטרנט כרצונך?".
- 6 ניתן להבין לליבן של המשיבות, ולעגמת הנפש שלהן ושל הקרובים להן למקרא הדברים
7 בראש חוצות. לא זו בלבד שהדברים פורסמו באתר, עתה הפכו לנחלת הכלל הקורא את
8 המקומונים. למרות שלא צוינו בשמותיהן המלאים, חלק מן הציבור מכיר אותן ואת בני
9 משפחתן, וכך עלה גם מן העדויות שהובאו. יתרה מזו, מדובר במורות ששמן הטוב ודאי
10 הוא מנכסיהן העיקריים.
- 11 אף על פי כן סבורני כי בנסיבות התביעה שלפניי אין מדובר בפרסום לשון הרע, וכי במתח
12 המובן שבין הצורך לשמור על שמו טוב של אדם לבין חופש הביטוי, שהביטוי הבולט שלו
13 הוא חופש העיתונות – חופש העיתונות יגבר כאן. התועלת החברתית שבפתיחת הדיון, גם
14 אם באופן בוטה, עולה לאין שיעור על החשש מפני פגיעה בשמן הטוב של המורות, שכפי
15 שאראה להלן, בעיני הוא קטן מאוד.
- 16 אזכיר – נושא הכתבה איננו המשיבות. נושא הכתבה הוא גינוי חד וברור של תופעת השימוש
17 הבלתי מבוקר של תלמידים באינטרנט והניצול הציני של חופש הביטוי שמתאפשר לתלמידים
18 באמצעותו, וזו גם המשמעות שקורא סביר היה מייחס לפרסום
19
- 20 לא מצאתי כי קורא סביר ילמד מן הכתבה מסר שלילי על המשיבות. ניתן בקלות להבחין כי
21 מדובר בצילום מסך של אתר אינטרנט ואף צוין מפורשות בכתבה כי הוא נכתב על ידי
22 תלמיד בית הספר. מקריאת הכתבה בכללותה ומן האופן שבו הוצגו הדברים, ברור כי
23 הציטוט איננו אמת. הרושם הנתר בעיני הקורא הסביר אינו שלילי ואינו פוגע בשמן הטוב
24 של המשיבות (השוו: עניין **אילנה דיין**, בפסקאות 85, 125).
- 25 ככל שיקשה על אדם מן היישוב, על אחת כמה וכמה על מורה שהתנהלותו צריכה לשמש
26 דוגמא ומופת, לראות את שמו משורבב לכתבה מסוג זה – יש להתגבר על אי הנוחות ולבחון
27 את הכתבה כולה, לרבות הגינוי הברור שבה לכותבת הבלוג ולדבריה.
- 28 ביחס לאמת המידה לבחינת התרשמותו של הקורא הסביר כבר נקבע בפסיקה: "**עת באים**
29 **לבחון מה משמעותם של דברים בעיני הקורא הסביר הרגיל, אין בדרך כלל חשיבות לכך**
30 **מה היתה כוונתו של המפרסם...כן אין להביא ראיות בקשר לשאלה מה המשמעות**
31 **שאותה ייחס קורא רגיל או סוג קוראים זה או אחר ל-פרסום ואין צורך בשמיעת עדויות**
32 **ביחס לשאלה כיצד הובנו דברי הפרסום, אלא בית-המשפט הוא שישקול את הדבר"** (ע"א

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"א 4179-05-13 מי-רז יחסי ציבור ופרסום בע"מ ואח' נ' לוי ואח'

723/74 הוצאת עיתון "הארץ" בע"מ נ' חברת החשמל לישראל בע"מ, פ"ד לא (2) 281,
300-301 (1977).

16. בית משפט קמא ציטט מדברי מר שימר, אישה של המשיבה 2 ומדברי גבי מאירסון, שעובדת יחד עם מר שימר, שהעידו על ההד שהתחולל בעקבות הכתבה (סעיף 37 בפסק הדין). ואולם מנגד המשיבות עצמן העידו כי:

"ש. שאלתי אותך אם נפתלי אם נפתלי כתב את זה ואמרת ממש לא, אולי זה הוא

ת. לא נראה לי שזה הוא, כי מנהל בית ספר יכתוב דבר כזה על עצמו?
...ממש לא הגיוני שמנהל יכתוב זאת....

ש. עובדי בית הספר חשבו שהמנהל כתב את זה
ת. לא, אבל הם הרימו גבה

....

ש. אז המורים בבית הספר האמינו

ת. לא האמינו, אבל זו סיבה למסיבה, וואוו, זה מתבל קצת את חיי היום יום בבית הספר" (עדות המשיבה 1 בעמ' 22, שורות 16-26) (ההדגשות הוספו – א"ש).

באופן דומה העידה המשיבה 2:

"ש. לא נראה לך הגיוני שהוא כתב את הדברים האלה

ת. הרי ברור שהוא לא כתב את הדברים האלה..

ש. אמרת שברור שנפתלי לא כתב את הבלוג, אני אומר לך שאם יש תמונה שלו והוא אומר שהוא כתב אז ברור שהוא כן כתב את זה

ת. כי לאור היכרותי איתו לא הגיוני שכל אדם בר דעת יבין שלא הוא כתב את הדברים אבל יש לעשות הפרדה בין מה שכל אדם בר דעת מבין לבין מה

שרץ באיי.סי.קיו בין תלמידים....

ש. כלומר לפי מה שאת אומרת ברור שהאדם הסביר לא היה חושב שנפתלי כותב את זה

ת. נכון.... (עמ' 32, שורות 10-26) (ההדגשות הוספו – א"ש).

הדברים נאמר וביחס לאמור באתר, ויפים מקל וחומר ביחס לאמור בכתבה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"א 4179-05-13 מי-רז יחסי ציבור ופרסום בע"מ ואח' נ' לוי ואח'

17. המסקנה כי האדם הסביר לא היה רואה בכתבה משום פרסום לשון הרע על המשיבות מיינתרת את הדיון בתחולת ההגנות שבחוק, כמובן. למרות זאת, לדעתי, גם אילו התקבלה טענת המשיבות כי האמור בכתבה מהווה לשון הרע, היו עומדות למערערים חלק מן ההגנות שבחוק, כפי שאפרט להלן.

5

6

הגנת אמת הפרסום

7

18. סעיף 14 בחוק קובע:

8

"במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה שהדבר

9

שפורסם היה אמת והיה בפרסום עניין ציבורי; הגנה זו לא תישלל בשל

10

כך בלבד שלא הוכחה אמיתותו של פרט לוואי שאין בו פגיעה של ממש".

11

הגנה זו דורשת הוכחת שני יסודות מצטברים: האחד, כי הפרסום המהווה לשון הרע היה

12

אמת, והשני, כי מתקיים עניין ציבורי בנוגע לפרסום.

13

להוכחת היסוד הראשון על המפרסם להראות כי הפרסום היה אמת כפי שהיתה ידועה בעת

14

הפרסום; הפרסום נבחן כמכלול, בלי לדקדק בכל פרט מהפרסום הפוגע; וכל עוד אין

15

המדובר בעיוות מכוון של המציאות כפי שהיתה ידועה למפרסם או בסילופה, אין לראות

16

באמצעי עריכה משום סטייה שתשלול את ההגנה.

17

היסוד השני מתייחס למהותו של "ענין ציבורי", שהוא מושג רחב המתייחס גם לחשיבות

18

שבדיון ציבורי בנושא חברתי או פוליטי; נבחן ביחס לפרסום כולו; והחוק אינו דורש כי

19

מושא הפרסום יהיה בהכרח איש ציבור או דמות ציבורית (עניין **אילנה דיין**, בפסקאות 89,

20

92-95, 101, 103, 105).

21

19. חזרה על אמירת לשון הרע של אחר אינה הגנה מפני תביעת לשון הרע, אך יכולה להישקל

22

לקולא בגזירת הדין או בפסיקת הפיצויים (סעיף 19(1) בחוק) (ע"א 92/62 **ישראל עוזרי נ' י.**

23

גלעד, פ"ד טז 1553, 1559 (1962)), אולם כאשר עצם אמירת הדברים מהווה עובדה חשובה

24

בפני עצמה, והפרסום החוזר אינו מאמת את הדברים ואינו מוסיף להם נופך של אמינות,

25

עשוי בית המשפט להסתפק בהוכחת העובדה שהדברים אכן נאמרו (אורי שנהר **דיני לשון**

26

הרע 218-219 (נבו הוצאה לאור בע"מ, 1997); ת"א (מחוזי ב"ש) 503/85 **יוסף מדינה נ' חיים**

27

יבין, פ"מ תשמ"ו (2) 427, 431 (1986)).

28

20. בענייננו אין מחלוקת בקשר ליסוד העובדתי: האמור בכתבה הוא אמת. האמור בבלוג אינו

29

אמת, והשאלה היא אם העתקתו בכתבה נעשתה כך שנראה כאילו האמור בו אמת הוא.

30

עסקינן בצילום מסך של הבלוג שמטבע הדברים שיקף באופן מדויק את אשר נכתב בו. לא

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"א 4179-05-13 מי-רז יחסי ציבור ופרסום בע"מ ואח' נ' לוי ואח'

- 1 נעשו בצילום שינויי תוכן או עריכה. מבחינה זו הפרסום היה אמת (השוו; ת"א (מחוזי ב"ש)
2 7129/99 אורי שמש נ' משה שמעון (14.9.2004); וכן ראו פסק הדין בערעור (ע"א 10298/04
3 מיום 7.4.2008); ת"א (שלום ת"א) 66235/06 חולי נעמה נ' הוצאת מודיעין בע"מ
4 ((29.5.2008)).
- 5 הואיל וצוין בכתבה כי הבלוג שנפתח על ידי תלמיד אלמוני הכיל את תמונתו ופרטים
6 מזהים של המנהל; כי הורד מהאינטרנט לאחר שהוגשה תלונה רשמית במשטרה; וכי
7 המשטרה פתחה בחקירה – נדמה שמולאה דרישת הצבת העובדות האמיתיות בפני הקורא.
- 8 האמור נכון גם לעמוד השער, שבו מתחת לצילום המסך מן האתר, באותיות קטנות, נכתב
9 באותיות רגילות ובנות קריאה: "תעלומה בחטיבת הביניים "בר – לב". השבוע עלה
10 לאוויר בלוג שלכאורה נכתב ע"י מנהל החטיבה אסף נפתלי. הבלוג הכיל את תמונתו
11 ופרטים מזהים של המנהל. רק ביום שני בצהריים לאחר הוגשה תלונה רשמית במשטרה
12 הורד הבלוג מהאינטרנט. המשטרה פתחה בחקירה. בבית הספר, ועד ההורים ומשרד
13 החינוך רואים בחומר את החופש הציני של חופש הביטוי הניתן באינטרנט".
- 14 כלומר שגם בעמוד השער נשמרה הגישה הברורה של התנגדות למעשה, לצד הציטוט
15 המדויק.
- 16 21. החשיבות הציבורית בדיון ברורה כמעט מאליה, ונכתבה מפורשות בכתבה (וראו גם את
17 הפרסום שנערך באותו נושא באותו מועד במקומון נוסף).
- 18 משנתמלאו שני היסודות גם יחד – חוסה הכתבה תחת הגנת אמת הפרסום.
19
20 הגנת תום הלב
- 21 22. שני תנאים מצטברים נדרשים להוכחת הגנת תום הלב: כי הנתבע עשה את הפרסום בתום
22 לב, וכי התקיימה אחת הנסיבות המנויות בסעיפי המשנה של סעיף 15.
- 23 סעיף 16 בחוק איסור לשון הרע קובע את הנטל בהוכחת תום הלב. לצורך החלת חזקת
24 העדר תום לב יש לבחון את מידת הסבירות שבפרסום, את מידת אמונתו של המפרסם
25 באמיתות הפרסום ואת מידת הזהירות שנקט המפרסם בבדיקת אמיתות הפרסום. כמו כן
26 נדרש להוכיח כי המפרסם התכוון לפגוע במידה גדולה מהסביר להגנת הערכים המוגנים ע"י
27 סעיף 15 בחוק.
- 28 בענייננו, כוונת הכתבה היתה להעלות לדיון את התנהגות התלמידים שמנצלים את חופש
29 הביטוי בחסות האינטרנט. הפרסום לא נועד לפגוע במשיבות. העובדה ששמן המלא של
30 המשיבות לא פורסם, מסיטה את מוקד העניין מהן אל עבר השאלה העקרונית שבכתבה
31 (עניין אילנה דיין, בפסקה 103). לא ניתן לומר גם כי הכתבה לא שיקפה את האמת. אשר

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"א 4179-05-13 מי-רז יחסי ציבור ופרסום בע"מ ואח' נ' לוי ואח'

1 לאמצעי הזהירות: המערערים אכן לא ביקשו את תגובת המשיבות, ויש בכך טעם לפגם, כפי
2 שמצא בית משפט קמא. עם זאת, הם בקשו וקבלו את תגובת מנהל בית הספר שבשמו נכתב
3 הבלוג מלכתחילה.

4 לכן לא מתקיימת חזקת העדר תום הלב שבסעיף 16 (ב) בחוק, ויש לבחון את הנסיבות
5 המקימות את ההגנות שבסעיף 15 ואת תום הלב הנדרש בהן (עניין **אילנה דיין**, בפסקאות
6 116, 112).

7 הנסיבות הרלוונטיות לענייננו הן אלו שבסעיפים 15 (10) ו- 15 (2) בחוק.

8

9

גינוי לשון הרע שפורסמה קודם לכן

10 23. סעיף 15(10) קובע:

11 **"הפרסום לא נעשה אלא כדי לגנות או להכחיש לשון הרע שפורסמה קודם**
12 **לכן".**

13 כך מציין גם א' שנהר בספרו (דיני לשון הרע, בעמ' 301):

14 **"...ייתכן מקרה שבו מבקש אדם להגיב על לשון הרע שפורסמה נגד אדם**
15 **אחר, ולשם כך הוא חוזר על דברי לשון הרע שפורסמו כבר נגד אותו אחר.**
16 **האדם בו מדובר עשוי שלא להיות מרוצה מהתגובה ולטעון שעצם החזרה**
17 **על לשון הרע הראשונה מהווה פרסום לשון הרע כנגדו. נראה, כי למפרסם**
18 **התגובה תעמוד במקרה כזה הגנת סעיף 15 (10), ובלבד שתגובתו לא היתה**
19 **אלא גינוי או הכחשה של לשון הרע שפורסמה קודם לכן".**

20 בכתבה צוין מפורשות כי **"המקרה שארע השבוע בחטיבת "בר-לב" מוכיח שוב שעידן**
21 **האינטרנט מביא לפריצת גבולות. חוסר השליטה, על התכנים, אי פיקוח על חופש הביטוי**
22 **והחוקים הלא ברורים של מה שמותר ואסור גורמים לגולשים רבים "לאבד את הצפון"."**

23 כלומר שהפרסום נועד לגנות את לשון הרע שפורסמה קודם לכן על ידי התלמידה, ולפיכך
24 חוסה תחת הגנת הסעיף.

25

26

חובת הדיווח העיתונאית

27 24. סעיף 15(2) בחוק קובע:

28 **"היחסים שבינו לבין האדם שאליה הופנה הפרסום הטילו עליו חובה חוקית,**
29 **מוסרית או חברתית לעשות אותו פרסום".**

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"א 13-05-4179 מי-רז יחסי ציבור ופרסום בע"מ ואח' נ' לוי ואח'

- 1 בע"א 213/69 חברת החשמל לישראל בע"מ נ' עיתון הארץ בע"מ, כג(2) 87 (1969) קבע בית
2 המשפט כי פרסום עיתונאי יחסה תחת ההגנה שבסעיף 215(2) רק כאשר קיים אינטרס אישי
3 ספציפי בפרסום (כגון מקום בו הפרסום התייחס לסכנה לחיי אדם, לבריאות הציבור או
4 לרכוש). פסק הדין בעניין **אילנה דיין** שינה מהלכה זו וקבע כי ההגנה שבסעיף רחבה יותר
5 ועשויה להשתרע גם על פרסום שיש בו עניין ציבורי משמעותי והוא תוצר של "עיתונות
6 אחראית".
- 7 כב' השופט ע' פוגלמן קבע רשימת מבחנים שיסייעו לבית המשפט לקבוע אם המפרסם עמד
8 בנטל של "עיתונות אחראית" ביחס לפרסום בעל אופי עובדתי (שם, בסעיפים 27-32). אדון
9 במבחנים תוך יישומם לענייננו:
- 10 א. **עניין ציבורי "משמעותי"** – בעניין דיין לא שורטטו במדויק גבולותיו של "עניין
11 ציבורי משמעותי", אך נקבע כי "**אין להסתפק בעניין ציבורי גרידא, אלא ראוי
12 לתחום את ההגנה לעניין ציבורי משמעותי**" (שם, בסעיף 27 בפסק הדין של השופט
13 פוגלמן). חשיבות המסר עולה במפורש מפסק הדין קמא, אך בית המשפט סבר כי
14 אין בכך כדי להכשיר פגיעה נוספת במשיבות (עמ' 14, שורות 34-30, עמ' 15, שורות
15 1-5, עמ' 16 שורה 3 בפסק דינו של בית משפט קמא). לא ברור אם השימוש הבלתי
16 מבוקר של תלמידים ברשת האינטרנט מהווה עניין ציבורי משמעותי כפי שנדרש
17 בעניין **אילנה דיין**, שיכשיר את פרסום לשון הרע משום חובה חוקית, מוסרית או
18 חברתית של המפרסם להביא את הפרסום.
- 19 ב. "**עיתונות אחראית**" – במסגרת תנאי זה יש לבחון את **התנהלות המפרסם** ואת
20 **אופי הפרסום עצמו**. במקרה זה, למעט האמור בצילום המסך של האתר, המצג
21 העובדתי שבכתבה שקף את האמת כהווייתה, ולא נעשה בפזיזות. הובאו
22 תגובותיהם של שניים מתלמידי בית הספר, מנהל בית הספר, משרד החינוך ויו"ר
23 ועד ההורים של בית הספר.
- 24 בית משפט קמא קבע כי הכללת החלק שיש בו משום לשון הרע לא היתה הכרחית
25 להשגת תכלית הפרסום, והביא לדוגמא את הפרסום בעיתון האחר. העובדה שניתן
26 היה לפרסם את הכתבה בלא הציטוט אינה שוללת את תחולת ההגנה. הציטוט
27 הפוגעני שהופיע בכתבה כחלק מצילום המסך של האתר, הובא כתמונת המחשה
28 לכתבה וכחלק משיקולי עריכה, ואינני סבורה שיש בעריכה זו "**עיוות מודע ומהותי**
29 **של המציאות**" (עניין **אילנה דיין** בפסקה 36 בפסק דינו של כב' הש' ע' פוגלמן
30 ובפסקאות 95-96 לפסק דינו של המשנה לנשיאה א' ריבלין).
- 31 על כן יש לקבוע כי הפרסום היה מידתי והוגן, ומן האופן שבו הוצג המידע ניתן
32 בקלות להבין כי אותו ציטוט פוגעני איננו אמת.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"א 4179-05-13 מי-רז יחסי ציבור ופרסום בע"מ ואח' נ' לוי ואח'

1 ג. **דרישת תום הלב המהותי** – לאור המסקנה כי המערערים עמדו באמות המידה של
2 "עיתונות אחראית" וכן לאור העובדה שהפרסום לא נועד לפגוע במשיבות אלא לעורר
3 דיון בבעיה בעלת חשיבות ציבורית – מצאתי לנכון לקבוע כי הפרסום נעשה בתום לב.
4 למרות זאת, הואיל ולא הכרעתי אם היה בפרסום עניין ציבורי משמעותי – לא אחיל
5 הגנה זו על ענייננו.
6
7

פרסום התנצלות

8 25. למרות שנדרשו לכך על ידי המשיבות, המערערים לא פרסמו התנצלות. האם בכך נשלל תום
9 ליבם? בנסיבות ענייננו והאמור לעיל, אינני סבורה כך.
10 סעיף 17(א) בחוק קובע כך:

11 **"פורסמה לשון הרע באמצעי תקשורת לא תעמוד הגנת תום לב לעורכו, למי**
12 **שהחליט בפועל על הפרסום או לאחראי על אותו אמצעי תקשורת אם**
13 **הנפגע, או אחד הנפגעים, דרש ממנו לפרסם תיקון או הכחשה מצד הנפגע**
14 **ולא פרסם את התיקון או ההכחשה בכותרת מתאימה במקום, במידה,**
15 **בהבלטה ובדרך שבה פורסמה אותה לשון הרע, ותוך זמן סביר מקבלת**
16 **הדרישה ובלבד שהדרישה היתה חתומה בידי הנפגע, שהתיקון או**
17 **ההכחשה לא היה בהם משום לשון הרע או תוכן בלתי חוקי אחר וארכם לא**
18 **חרג מתחום הסביר בנסיבות"** (ההדגשות הוספו – א"ש).

19 ב"כ המשיבות לא דרש לפרסם תיקון או הכחשה אלא שלח דרישת התנצלות ופיצוי כספי
20 בסך 100,000 ₪ (מוצג 8 מטעם המשיבות). דא עקא, סעיף 17 אינו שולל את הגנת תום הלב
21 בשל סירוב להתנצל אלא רק בשל סירוב לאפשר לנפגע להביא את גרסתו (שנהר בספרו
22 הנ"ל, בעמ' 279-280).

23 השאלה אם כריכת דרישה כספית בדרישה להתנצלות שוללת את החזקה בדבר העדר תום
24 לב טרם הוכרעה (ראו ת"א (מחוזי י-ם) 3586/09 חזי צוריאלי נ' ידיעות אחרונות בע"מ
25 פסקה 37 (22.8.2013); ת"א (שלום י-ם) 5156/08 אורן טוקטלי נ' אריה שמם פסקה 41
26 (14.6.2009) שבהם גישה קפדנית יותר, לעומת אי אבחנה בין דרישה להתנצלות בלבד לבין
27 דרישה כוללת להתנצלות ולפיצוי כספי (ת"א (שלום י-ם) 8750/00 פנינה קובובסקי נ' יוסף
28 גלב בפסקה 19 (8.1.2004) לעומת ת"א (שלום י-ם) 1839/01 שרה נתניהו נ' רשת שוקן
29 בפסקאות 40-44 (25.7.2002)).
30
31

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"א 4179-05-13 מי-רז יחסי ציבור ופרסום בע"מ ואח' נ' לוי ואח'

1 המערערים התייחסו להגנות נוספות, כגון אלו שבסעיפים 15 (5) (ב) ו- 15 (3) בחוק. לאור
2 התוצאה, לא ראיתי מקום לדון בהן.

3

4

סיכום

5 .27 הואיל וסברתי כי אין בפרסום משום לשון הרע – החלטתי לקבל את הערעור ולבטל את
6 פסק הדין של בית משפט קמא.

7 המשיבות תישאנה בשכ"ט עו"ד של המערערים בסך 10,000 ₪.

8 הפיקדון שהפקידו המערערים יוחזר להם, באמצעות בא כוחם.

9

10

11

12

13

ניתן היום, י"א שבט תשע"ד, 12 ינואר 2014, בהעדר הצדדים.

14

אסתר שטמר, שופטת

15

16

17

18

19

20

21

22